

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1923.

Andra kammaren.

Nr 9.

Fredagen den 9 februari.

Kl. 3,30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 3 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet *Åkerman* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 43, med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 20 maj 1921 angående förbud i vissa fall för bolag och ekonomisk förening att förvärva fast egendom.

Denna proposition blev på begäran bordlagd.

§ 3.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till bankoutskottet propositionerna:

nr 37, angående pensionering av f. d. reservlöjtnanten i flottans reserv *A. D. Carlsson*;

nr 38, angående pension å allmänna indragningsstaten åt vissa i sjöförsvarets tjänst anställda personer; och

nr 39, angående ersättning till *J. R. Kronander* i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring;

till behandling av lagutskott propositionen, nr 40, med förslag till lag innefattande bestämmelser angående kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag m. m.; samt

till statsutskottet propositionerna:

nr 41, angående anskaffande av möbler m. m. för det nya landsstatshuset i Göteborg; och

nr 42, angående befrielse för expeditivakten vid postverket *E. G. Andersson* med flera från skyldighet att gälda vissa skadestånds- och ersättningsbelopp.

Andra kammarens protokoll 1923. Nr 9.

§ 4.

Vidare föredrogs var efter annan de på kammarens bord lig-
gande motionerna; och remitterades därvid

till bankoutskottet motionerna:

nr 204, av herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.*;

nr 205, av herr *Gustafson* i Kasenberg; och

nr 206, av herr *Olsson* i Ramsta *m. fl.*; samt

till statsutskottet motionen nr 207, av herr *Nilsson* i Vibberbo
m. fl.

§ 5.

Härefter föredrogs, men blevo ånyo bordlagda konstitutionsut-
skottets utlåtanden nr 3—8, statsutskottets utlåtande nr 2, bevill-
ningsutskottets betänkande nr 1, första lagutskottets utlåtanden nr 1
och 2 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 1—3.

§ 6.

Herr statsrådet *Linders* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition,
nr 44, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande
av lägenheter från sådana egendomar.

Nämnda proposition bordlades.

§ 7.

Interpellation. Ordet överlämnades härefter på begäran till

Herr *Lövgren*, som anförde: Herr talman! Vid 1914 års riks-
dag antogs en förordning angående fartygs byggnad och utrustning.
Förordningens 6 kap. som avsåg att reglera bostadsförhållandena för
fartygens personal, var enligt Kungl. Maj:ts förordning nr 514 år
1915 avsedd att träda i kraft och lända till efterrättelse från och med
den 1 januari 1920. Så har emellertid icke blivit fallet, på grund
därav, att Kungl. Maj:t år från år medgivit kommerskollegium rätt
att bevilja undantag från nämnda förordnings bestämmelser. Nu se-
nast har Kungl. Maj:t genom kungörelse av den 8 december 1922 nr
613 förnyat rätten för kommerskollegium att t. v. medgiva undantag.

Skeppstjänstkommitterade avgävo 1920 sitt betänkande om bo-
städer ombord å fartyg m. m. Detta förslag var avsett att träda i
kraft den 1 januari 1921, men har av för mig okänd anledning av re-
geringen skjutits åt sidan och ännu ej framlagts för riksdagen.

För den personal, som är anställd ombord å fartygen, framstår
det som ett stort missförhållande att inga bestämmelser finnas, som
tillförsäkra dem en människovärdig bostad, och man frågar sig av
vilken anledning Kungl. Maj:t finner nödigt att gång på gång upp-
skjuta förordningens ikraftträdande.

På grund av det ovan anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få ställa följande frågor: *Interpellation.*
(Forts.)

1) Kan det förväntas att regeringen till detta års riksdag framlägger på skeppstjänstkommitterades betänkande grundat förslag till ny förordning ang. bostäder ombord å fartyg;

2) Om så ej är fallet, vill regeringen förordna, att bestämmelserna i 6 kap. i förordningen av den 23 dec. 1915 nr 514 omedelbart träda i kraft.

Ifrågavarande anhållan bifölles.

§ 8.

Herr *Björnberg* avlämnade en motion i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 31, med förslag till lag med vissa bestämmelser rörande hyra.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 208, bordlades.

§ 9.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1923—1924 under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av kostnader för reparation av sjömättningsfartyget *Svalan*; och

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förslag till uppgörelse rörande vissa kronans fordringar hos rederiaktiebolaget *Gottfrid*.

§ 10.

Till bordläggning anmäldes bevillningsutskottets betänkande, nr 2, i anledning av väckt motion om höjning av automobilskatten.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Engberg</i>	under 6 dagar fr. o. m. den 10 febr.,
» <i>Ödström</i>	» 4 » » » 10 »
» <i>Anderson</i> i Råstock	» 2 » » » 10 »
» <i>O. Nilsson</i> i Örebro	» 2 » » » 10 »
» <i>Ryberg</i>	» 6 » » » 12 »
» <i>Samuelsson</i>	» 5 » » » 16 »

herr <i>Holmberg</i>	under 3 dagar fr. o. m. den 11 febr.,
» <i>Svensson</i> i Grönvik	» 8 » » 10 »
» <i>Strid</i>	» 8 » » 10 » och
» <i>Olsson</i> i Ramsta	» 3 » » 10 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,46 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 10 februari.

Kl. 12 på dagen.

§ 1.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionen, nr 43, med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 20 maj 1921 angående förbud i vissa fall för bolag och ekonomisk förening att förvärva fast egendom; och

till jordbruksutskottet propositionen, nr 44, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendommar.

§ 2.

Vidare föredrogs och remitterades till behandling av lagutskott herr *Björnbergs* på kammarens bord liggande motion nr 208.

§ 3.

Bevillningsutskottets härpå föredragna betänkande nr 2 bordlades åter.

§ 4.

Vid nu skedd föredragning av bankoutskottets utlåtande, nr 6, i anledning av väckt motion angående dyrtidstillägg åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 5.

Herr statsrådet *Hansson* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 50, med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 13 april 1922 om ändrad lydelse av 3 § i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Denna proposition blev på begäran bordlagd.

§ 6.

Föredrogos vart efter annat konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckt motion angående ändring av § 8 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm;

nr 4, i anledning av väckt motion angående upphävande av gällande bestämmelse om självskrivenhet för kyrkoherde eller den hans ämbete förestår att vara ordförande i skolrådet;

nr 5, i anledning av väckt motion angående upphävande av gällande bestämmelse att den, som tillhör kyrkoförsamlingens redovisningsskyldige och avlönade betjänte, ej kan vara ledamot i kyrkoråd eller skolråd;

nr 6, i anledning av väckta motioner om proportionellt valsätt vid val till folkskolestyrelse;

nr 7, i anledning av väckt motion om ändring i § 36 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse på landet; och

nr 8, i anledning av väckt motion om ändring i bestämmelserna angående kommunalstämmas kungörande.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

§ 7.

Till avgörande förelåg härefter statsutskottets utlåtande, nr 2, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

Sedan herr talmannen anmält ärendet till handläggning, begärdes ordet av

Herr *Carlsson-Frosterud*, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att statsutskottets förevarande utlåtande nr 2 föredrages punktvis, samt att endast kantrubrikerna uppläsas såvitt ej vid någon särskild punkt något annat föredragningsätt påyrkas.

Denna hemställan bifölls.

Punkterna 1—7.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkterna 8 och 9.

Lades till handlingarna.

Punkterna 10—12.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 13.

Lades till handlingarna.

Punkten 14.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 15.

Lades till handlingarna.

Punkterna 16—25.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 26.

Lades till handlingarna.

Punkterna 27—30.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 31.

Lades till handlingarna.

*Ang. anslag
till vattenrätts-
domare m. fl.*

Härpå föredrogs *punkten 32*, angående anslag till vattenrättsdomare m. fl.

Därvid yttrade:

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman! Vid förevarande anslagspunkts behandling i vederbörande avdelning inom statsutskottet kunde man icke underlåta att fästa sig vid det förhållandet, att en utav vattenrättsdomarna ej är bosatt och naturligtvis ej har sin domstol förlagd inom det område, som ligger under hans domvärjo. Det gjordes då en liten förfrågan, vad anledningen kunde tänkas vara till detta förhållande, men därvid presterades, tycker jag, icke något plausibelt skäl, varför denne tjänsteman i det hänseendet skall hava det annorlunda än över huvud taget alla tjänstemän, till vilkas befattning visst tjänsteområde hör. Dylika tjänstemän äro ju nästan undantagslöst bosatta och ha sin verksamhet förlagd inom sina respektive tjänsteområden. Det är tydligt, att något skäl har funnits för

denna anordning, kanske fortfarande finnes, men vi kunde inom avdelningen icke undgå att finna, att kostnaderna både för staten och för den enskilde bliva högst betydligt fördyrade, när själva domstolen förläggas, såsom här är fallet, på betydligt avstånd från det område, inom vilket den har att verka.

Ang. anslag till vattenrättsdomare m. fl.
(Forts.)

Då man inte kunde komma till någon riktig klarhet härutinnan, men jag för min del anser, att frågan är av den betydelse, att åtminstone ett påpekande i ifrågavarande fall kan göras, vågar jag, när nu herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet här är närvarande, rikta en vädjan till honom, att han, om inte alldeles oöverstigliga hinder resa sig däremot, måtte arbeta för att en förläggning av alla dessa domstolar inom deras respektive områden snarast möjligt kan åstadkommas.

Dessa domstolar äro sannerligen, om man betänker, att det blott är en speciell sak, de omfatta, en mycket dyr historia, och det visar naturligtvis, att specialdomstolar — om vi skola gå den vägen — bliva dyra saker, och därför kan det vara av utomordentlig vikt att redan nu se till, att man inte i onödan gör dem ännu dyrare för staten, än de nödvändigtvis behöva vara.

Chefen för justitiedepartementet herr statsrådet **Åkerman:** Herr talman! Blott ett par ord! Jag har med största intresse lyssnat till det anförande, som nyss hållits. Jag tillhörde icke riksdagen, då denna lag om vattenrätten antogs. Sedan jag efter några års frånvaro kommit tillbaka, har jag, det får jag uppriktigt säga, hittintills icke reflekterat på de omständigheter, som den ärade talaren påpekade, eftersom icke någon anmärkning därutinnan gjorts. Då nu emellertid en sådan erinran framställts, lovar jag att ägna all uppmärksamhet åt ärendet, och om det skulle befinnas, att folket verkligen åsamkas besvär och kostnader genom anmärkta anordningen, se till, att om möjligt därutinnan åvägbringas rättelse.

Herr **Olsson i Kullenbergstorp:** Herr talman! Jag skall be att till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet få framföra ett tack för det löfte, som herr statsrådet här givit. Samtidigt vill jag understryka, att man kanske bör se litet på kostnaderna för staten också och inte blott på kostnaderna för parterna, ty annars för det oundvikligen med sig en höjning av kostnaderna för staten även på den punkt, som vi härefter gå att behandla.

Herr **Lübeck:** Herr talman! Då jag förut haft anledning syssla med denna fråga, och då nu beträffande denna punkt om vattendomstolarna en överläggning uppstått beträffande ett speciellt fall, nämligen det fallet, att vattenrättsdomaren i södra distriktet är bosatt i Stockholm — jag förmodar, att det var det fallet, som herr Olsson i Kullenbergstorp åsyftade — skall jag, herr talman, be att få yttra ett par ord i saken.

Det var ju så, att det uttalades ett önskemål från vederbörande domares sida — då var det icke så många kompetenta domare för

*Ang. anslag
till vattenrätts-
domare m. fl.*
(Forts.)

detta ämbete, som man hade att välja på — om att få vara bosatt i Stockholm, ehuru han därigenom skulle komma att bo utanför det södra distriktet. Det öfvervägande, som då skedde, gick ut på, att det icke, vare sig ur statens eller den enskildes synpunkt, medförde olägenheter med hänsyn till att kommunikationerna från Stockholm och till de delar av det södra distriktet, som framför allt kunde beräknas ha användning för vederbörande vattenrättsdomstol, voro så goda, att han skulle kunna bo här lika bra som på något annat håll. I varje fall ansåg man icke, att olägenheterna för distriktet voro så stora, att de icke motvägdes av de fördelar, som kunde anses ligga däri, att domaren här i Stockholm kunde komma i nära beröring med myndigheter och i viss mån även med sakkunniga parter, som han på grund av sitt ämbete har att träda i beröring med. Om man nu något granskar frågan, såsom herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet lovade göra, tror jag inte, att man precis skall kunna komma till någon annan uppfattning, än man gjorde den gången, nämligen, att saken icke kunde anses vara av större betydelse och i varje fall, att det icke vore någon större olägenhet att vattenrättsdomaren i södra distriktet kunde vara bosatt i Stockholm. Det skulle inte löna sig att gå in på en bevisning med angivande av trafikavstånd och tågturer, som kunna inverka på den här frågan, målens fördelning på de olika distrikten o. s. v. Jag tror icke, att herr statsrådet vid prövning av frågan skall finna, att den är av någon större vikt.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 33 och 34.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 35.

Lades till handlingarna.

Punkterna 36—48.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 49.

Lades till handlingarna.

Punkterna 50—59.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 60.

Lades till handlingarna.

§ 8.

Bevillningsutskottets betänkande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 20 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt föredrogs härafter; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 9.

Föredrogs vart för sig och lades till handlingarna första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 2, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning.

§ 10.

Vidare föredrogs andra lagutskottets utlåtande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1923 års klass m. m.; och blev utskottets hemställan därvid av kammaren bifallen.

§ 11.

Å föredragningslistan var härafter uppfört andra lagutskottets utlåtande, nr 2, i anledning av väckt motion angående minskning av de värnpliktigas utbildningstid.

Ang. minskning av de värnpliktigas utbildningstid.

Uti en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 147, vilken behandlats av andra lagutskottet, hade herr *Bodén* hemställt, att riksdagen måtte besluta uppdraga åt regeringen att genom den nuvarande försvarsrevisionen eller på annat sätt undersöka möjligheten av en återgång av värnpliktstiden till för infanteriet 90 dagar och för specialvapnen och flottan i förhållande därtill.

Utskottet hemställde, att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Reservation hade avgivits av herr *Hage*.

Utskottets hemställan föredrogs, varefter

Herr *Bodén* yttrade: Herr talman! Jag hade ju tänkt mig, att utskottets utlåtande skulle gå i den riktning, som det verkligen har gjort, den nämligen, att det skulle hänvisa till försvarsrevisionens snart föreliggande betänkande. Det kan ju därför tyckas, att jag skulle ha kunnat vänta med min motion till försvarsrevisionens arbete förelegat, och det hade jag nog kunnat göra. Jag tänkte också därpå, men när jag såg, att trots alla de olika skiftningar i meningarna, som inom försvarsrevisionen kommit till uttryck, dess för-

Ang. minskning av de värnpliktigas utbildningstid.
(Forts.)

slag dock skulle komma att gå ut på en ovanligt lång värnpliktstid, tänkte jag möjligen genom riksdagen få fram ett uttalande om en betydligt kortare övningsstid, och jag tänkte mig därvid en återgång till de 90 dagarna.

Om det besannar sig, som pressen har sagt, att den inom försvarsrevisionen föreslagna kortaste värnpliktstiden skulle utgöra omkring 180 dagar, tror jag att många av svenska folket skola känna en stor besvikelse. Åtminstone skulle jag göra det. Jag hade tänkt mig en ytterligare sänkning av de 165 dagar, som nu äro föreskrivna. Jag känner icke till, om många av kammarens ledamöter sympatisera med mina tankar, men jag tror, att åtminstone någon gör det. Skulle från riksdagens sida icke komma något uttalande i den riktning, som jag föreslagit, är det givet, att försvarsrevisionens förslag kommer fram i sitt nuvarande skick, och då har man att taga ställning till något av dessa förslag. Jag får då säga, att jag för min del inte skulle kunna skänka min röst till något av försvarsrevisionens förslag för den händelse de uppgifter härutinnan, som varit synliga i pressen, skulle vara med sanningen överensstämmande. Väl komma många att säga — det vet jag alltför väl — att det är alldeles omöjligt att återgå till de 90 dagarna, men det är nu en gång så i denna världen, att om man ingenting försöker går ingenting, men om man försöker, torde man finna, att snart sagt allting går. Visserligen säger utskottet, att försvarsrevisionens arbete är i det närmaste färdigt och betänkanhet att vänta någon av de närmaste dagarna, men då det ännu inte är färdigt, kan jag inte finna, att det är olämpligt att riksdagen nu gör ett uttalande i den riktning, som jag föreslagit. När försvarsrevisionens arbete ändå icke kan bli framlagt till riksdagens prövning i år, så kunde man genom försvarsrevisionen undersöka möjligheten av en återgång till de 90 dagarna och få höra försvarsrevisionens tankar om den saken. Då propositionen kommer inför riksdagen, kan man — det förstår jag mycket väl — väcka förslag om ändring, men då anser jag, att det är alldeles för sent. En fråga, sådan som denna, tror jag inte kan avgöras utan föregående utredning och en ny utredning i försvarsfrågan tror jag inte riksdagen gärna skulle vilja vara med om.

Nog försöker ännu en del av våra militärpersoner att skrämma oss med de oerhört stora faror, som hota oss. De tro, att de kunna skrämma oss genom att påstå, att det finnes en viss stormakt, som skulle ha sina blickar fästade på oss, men jag undrar, om dessa personer mena, vad de säga. Jag tror bestämt, att kammarens ledamöter allesammans äro på det klara med, att om den stormakt, som det här är fråga om, skulle fästa blickarna på oss och inlåta sig i krigisk förveckling, då skulle det knappast vara lönt att ens höja vårt svärd. Det skulle endast erfordras en enda liten blockad för att böja oss på knä.

Men för närvarande är det nog så, att ingen makt, varken stor eller liten, har några onda avsikter mot vårt land, och därför tror jag att vi utan olägenhet kunna övergå till en kortare övningsstid.

Det brukar heta, att om man vill ha fred, så skall man rusta sig

för krig, men jag tror det visat sig, att detta påstående är oriktigt. Det är icke säkert, att den nation, som rustat kraftigast, också vinner kriget, det har världskriget till fullo visat. Man talar också mycket om, att man skall försäkra sig mot krig, liksom man försäkrar sin egendom mot eld. Detta kan ju delvis vara riktigt, men, som kammarens ledamöter veta, kan det också uppstå eld genom självantändning, och detta händer ju oftast, när försäkringen varit för högt tilltagen. Jag undrar, om icke den ödesdigra självantändningen i Europa år 1914 till stor del berodde på att makterna i Europa hade försäkrat för högt. Jag tror icke vi skola försäkra så högt utan i stället vara aktsamma med elden. Jag kan icke tänka mig annat än att utvecklingen skall gå åt det hållet, att såväl rustningarna som värnpliktstiden minskas. Jag är också säker om, att den övervägande delen av Sveriges folk önskar en återgång till kortare värnpliktstid. Men är det så, att sakkunskapen skall få råda, så blir detta önskemål aldrig förverkligat. Att de sakkunniga skola motarbeta ett sådant önskemål, kan man ju icke heller förundra sig över. Det ligger i sakens natur, att de vilja utveckla militärväsendet och få så lång värnpliktstid som möjligt, efter som naturligtvis dessa kategorier av människor få sina utkomstmöjligheter ökade, om försvarsväsendet erhåller ökad omfattning. Men frågan är: Är det nödvändigt, och ha vi råd att offra så mycket tid, pengar och arbete på vårt försvarsväsen? För min del tror jag icke, att vi ha råd till det utan jag anser det vara vår oavvisliga plikt att minska rustningarna. Det är icke många, som äro glada åt att gå ut och göra sin värnplikt ens med den tid, som nu gäller, men skulle vi få ökad värnpliktstid, så bleve naturligtvis oviljan mot värnplikten så mycket större.

Om riksdagen alltså skulle vilja uttala sig för önskemålet om en återgång till de 90 dagarna, så tror åtminstone jag, att ett sådant uttalande skulle hälsas med livliga sympatier inom stora delar av Sveriges folk. Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till min motion, trots att utskottet avstyrkt densamma.

Vidare anförde:

Herr **Öberg**: Herr talman, mina herrar! Det förefaller mig, som om den ärade motionären vore — tillåt mig säga det — rätt så anspråksfull, då han i sin korta motion på endast ett fåtal rader ifrågasätter en så långt- och vittgående åtgärd som övningstidens nedskrivande från det nuvarande antalet övningsdagar, nämligen 165, till 90 dagar. Finnes det i motionen något, som kan sägas utgöra ett bärande skäl för att lyssna till hans motion? Och vad har väl utskottet haft att hålla sig till vid bedömandet av motionärens yrkande? Endast ett fåtal rader, i vilka motionären yttrar, att världsläget visserligen ännu vore bekymmersamt, men att någon fara för att vårt land skulle komma att indragas i några krigiska förvecklingar väl icke torde föreligga.

Är detta tillräckligt, mina herrar, jag frågar det, är detta tillräckligt motiv för att ett utskott, då det har att pröva en så vittgåen-

Ang. minskning av de värnpliktigas utbildningstid.
(Forts.)

Ang. minskning av de värnpliktigas utbildningstid.
(Forts.)

de åtgärd, skall kunna följa motionären i hans yrkande? Jag och mina utskottskamrater hava icke funnit det av motionären anförda skälet tillräckligt bärande, och vi ha därför måst ena oss om ett avstyrkande av motionen. Vill man vidtaga en sådan åtgärd som denna, så nog bör man väl kunna prestera bättre och mera bärkraftiga skäl för sin motion än vad motionären gjort, då han gång på gång säger i sin motion och nu också här i kammaren: »jag tror» och »jag tror». Enligt min uppfattning är en dylik motivering icke tillfyllest.

Dessutom bör man komma ihåg en sak, vid vilken stort avseende måste fästas, och det är, att den så kallade försvarsrevisionen ännu icke slutfört sitt arbete. Försvarskommissionen har bland annat att behandla frågan om övningstidens längd och avgiva förslag härom. Det är nu att förvänta, att försvarskommissionen inom den allra närmaste framtiden inkommer med resultatet av sitt arbete till Kungl. Maj:t, varigenom också riksdagen beredes tillfälle att få se, hur försvarskommissionen tänkt sig, att det nya försvaret skall läggas. Under sådana förhållanden är det helt naturligt, att utskottet känt sig förhindrat att biträda motionärens hemställan.

Jag ber att på de skäl jag nu anført få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hage: Herr talman! Jag har avgivit en blank reservation vid detta utlåtande. Men jag vill säga, att jag är icke så sangvinisk som den ärade motionären, att jag tror att bara man gör ett försök här i kammaren, så får man kammaren med sig. Jag har traskat längre tid här i kammaren än den ärade motionären gjort, och under den tiden har en sorglig erfarenhet lärt mig, att det minsann icke går så lätt att få kammaren med sig. Men trots detta tycker jag det skulle vara av en viss betydelse, om det här vid en eventuell votering kunde samlas en någorlunda skaplig minoritet kring ett sådant krav som detta att få ned övningstiden till 90 dagar, så att man därmed kunde göra en början till en fullständig avskrivning av hela militarismen.

Nu har emellertid herr Öberg sagt, att man ju icke kan besluta om detta på så lösa grunder som denna motion innehåller. Ja, det må så vara, men motionären har ju heller icke påyrkat något definitivt beslut i frågan utan endast ifrågasatt, att man skulle begära en utredning från den utgångspunkten, att en allmän strävan borde ske för att komma ned till 90 dagars övningstid. Detta är något helt annat än vad herr Öberg sökte göra gällande skulle vara motionärens uppfattning.

Nu vet jag mycket väl, att man säger, att här pågår en utredning i frågan, och det är ju riktigt. Men i detta speciella fallet skulle man nästan kunna ha anledning att gå ifrån gammal riksdagspraxis.

Det har nämligen på senare tid inträffat vissa nya situationer och förhållanden, som jag tycker skulle kunna motivera en opinionsyttring i denna fråga. En sådan omständighet är att i Norge framkommit ett förslag, som går ut på en mycket betydande nedsättning i

övningstidens längd, efter allt att döma en mycket större nedsättning än vi till slut komma fram till här i Sverige. När man i ett land sådant som Norge, som befinner sig i ungefär samma situation som vi, kan våga sig på ett sådant förslag, då borde vi kunna göra det även här i Sverige.

Ang. minskning av de värnpliktigas utbildningstid.
(Forts.)

En annan omständighet att lägga märke till äro de på senare tid uppkomna oerhörda budgetsvårigheterna i vårt land. Detta är något, som vi alla här i kammaren haft kännning av, det är en ny omständighet, som kommit fram och som fått avsätta sig på alla möjliga områden och tagit sig uttryck i nedsättningar och inskränkningar överallt. Även ur *den* synpunkten skulle det vara av stort värde för utredningen, om kammaren fattade ett beslut, eller om det åtminstone åstadkommes en större minoritet för ett yrkande i den riktning, motionären föreslagit. Från den utgångspunkten ber jag, herr talman, att få yrka bifall till motionen.

Herr Sundling: Herr talman! Inom utskottet framkom ju samma sak som herr Hage här kommit med, nämligen att det inträffat nya förhållanden, bland annat då det norska förslaget. Nu är ju försvarsrevisionen en rätt stor apparat och sammansatt av representanter från olika partier. Skulle man då verkligen kunna utgå ifrån den förutsättningen, att kommissionen icke skulle ha reda på vad som försiggår i Norge beträffande inskränkning av värnpliktstiden? Jag tror det är alldeles onödigt, att riksdagen kommer och talar om för försvarsrevisionen eller någon annan utredning vad som försiggår i våra grannländer.

Vad det beträffar att vi skola behöva votera för att få fram andra kammarens uppfattning i denna fråga, så kan jag nämna, att den votering som ägde rum förra året, då ungefär samma fråga var uppe, samlade en majoritet av 127 röster mot 65. Jag kan icke tänka mig att det skulle bli så stor skillnad, om försöket gjordes om i år, så att det skulle väl vara därför att riksdagen har så litet att göra nu, som vi skulle gå ett varv kring talmansbordet och genom en votering få veta hur kammaren ställer sig till frågan i år.

Enligt min mening är förslaget att sätta ned värnpliktstiden till 90 dagar att anse som ett diupt ingrepp i hela försvarsväsendet. Vi veta icke vad en dylik nedsättning kan innebära. Men så länge vi ha ett försvar, som vilar på den allmänna värnpliktens grund, så länge är det ock nödvändigt att ha en tillräcklig övningstid, eljest förfelar ju hela värnpliktshistorien sitt ändamål.

Jag ber med dessa få ord att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning gav herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag å berörda hemställan samt bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen hava flertalets mening för sig. Som votering likväl begärdes, blev

Ang. minskning av de värnpliktigas utbildningstid.
(Forts.)

nu uppsatt, justerad och anslagen en voteringsproposition av följande lydelse:

Den, som vill, att kammaren bifaller andra lagutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utföll med 97 ja mot 51 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 12.

Slutligen föredrogs andra lagutskottets utlåtande, nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om befrielse för vissa marinen tilldelade värnpliktiga från viss tjänstgöringsskyldighet; och biföll kammaren därvid utskottets hemställan.

§ 13.

Efter hemställan av herr talmannen, som förmälde sig hava om tiden för valen samrått med första kammarens talman, beslöt kammaren att lördagen den 17 innevarande februari företaga val av dels tjugufyra valmän att, gemensamt med ett lika antal valmän från första kammaren, utse riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare samt riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare, dels ock sex suppleanter för dessa valmän.

§ 14.

Avgåvos följande motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 31, med förslag till lag med vissa bestämmelser rörande hyra, nämligen av

herr *Samuelsson m. fl.*, nr 209; samt

herrar *Hage* och *Sjöström*, nr 210.

Dessa motioner bordlades på begäran.

§ 15.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets utlåtanden:

nr 3, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet;

nr 9, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna för kapitalökning i avseende å post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk;

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående användande av överskott i Djurgårdskassan till säkerställande under år 1924 av Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift; och

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar under rubriken »Lantförsvaret: Vapen och ammunition».

§ 16.

Justerades protokollsutdrag.

§ 17.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *Andersson* i Katrineholm under den 12 febr.,

» <i>Björk</i>	» 5 dagar fr. o. m. den 12 febr.,
» <i>Karlsson</i> i Vätö	» 5 » » » 13 »
» <i>Sehlin</i>	» 6 » » » 12 »
» <i>Janson</i> i Kungsör	» 10 » » » 12 » och
» <i>Karlsson</i> i Grängesberg	» 6 » » » 13 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12,59 e. m.

In fidem
Per Cronvall.